ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ПЕДАГОГИКА УНИВЕРСИТЕТИ

"ТАСДИҚЛАЙМАН"	**"КЕЛИШИЛДИ"**
	Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги
___________ А.Ю.Умаров	___________________
2020 йил "12" 08	2020 йил "14" 08
	Рўйхатга олинди: №БД-5112000-2.08
	2020 - йил "14" 08

Жисмоний тарбия ва спорт менежменти

фан дастури

Билим соҳаси:	100000 – Гуманитар
Таълим соҳаси:	110000 – Педагогика
Таълим йўналиши:	5112000 – Жисмоний маданият

<table>
<tr><td colspan="2">Фан/модул коди
JTSM1002</td><td>Ўқув йили
2020-2021</td><td>Семестр
5</td><td colspan="2">ECTS - Кредитлар
2</td></tr>
<tr><td colspan="2">Фан/модул тури
мажбурий</td><td colspan="2">Таълим тили
Ўзбек/рус</td><td colspan="2">Ҳафтадаги дарс соатлари
2</td></tr>
<tr><td rowspan="2">1.</td><td colspan="2">Фан номи</td><td>Аудитория машғулотлари (соат)</td><td>Мустақил таълим (соат)</td><td>Жами юклама (соат)</td></tr>
<tr><td colspan="2">Жисмоний тарбия ва спорт менежменти</td><td>30</td><td>30</td><td>60</td></tr>
</table>

2.

I. Фаннинг мазмуни

Фанни ўқитишдан мақсад - бўлажак мутахассисларга касбий билим бериш, кўникма ва малакаларга эга қилиш. Ўзбекистон Республикасида жисмоний тарбия ва спорти тизимида бўлажак жисмоний тарбия ўқитувчиларининг билимларини ривожлантиришни шакллантириш. Узлуксиз таълим тизимининг барча босқичларига бевосита алоқадор бўлган услубий жиҳатлардаги янгилик ва муаммоларни ўрганиш. Жисмоний тарбия ва спортда менежмент ҳамда маркетинг фанини ва бошқа ўзаро аълоқадор фанларни ўқитиш методикаси доир ўқув материаллар билан уйғунликда ўргатишдан иборат.

Фаннинг олдига қўйган **вазифалари -** қуйидагилардан иборат:

- касбий таълимнинг вазифаларини асослаш, унинг таълимий ва тарбиявий аҳамиятини очиб бериш;
- талабаларда ўқув материалини мазмунини асослаш бўйича билим ва кўникмаларни шакллантириш;
- касбий таълим жараёнини ташкил этишнинг шакл ва методларини асослаш.
- бўлажак мутахассисларда касбий билимларни шакллантиришнинг педагогик ва ахборот технологиясини асослаш;
- узлуксиз таълим тизимининг бўғинларида жисмоний тарбия ва спортда менежмент ҳамда маркетинг фанини ўзига хос жиҳатларини етказиш;
- кадрлар тайёрлаш миллий дастурини, таълим жараёнининг даврийлик қонуниятини жисмоний тарбия тизими билан умумийлик хосил қилиш қонуниятларини ўргатиш;
- менежмент ҳамда маркетинг ишлари орқали тажриба орттириш ва ундан фойдаланиш малакаларига эга қилиш;
- касбий ижодий тажрибаларни тарғибот қилиш, ўргатиш ҳамда бакалаврларда ўз касбига бўлган эътиқодини ошириш.
- касбий ижодий тажрибалардан фойдаланиш қоидаларини ва замонавий педагогик технологиялар жорий қилиш бўйича билим ва малакалар билан билимлар бериш.

II. Асосий қисм (маъруза машғулотлари)

II.I. Фан таркибига қуйидаги мавзулар киради:

	1-мавзу. Кириш. Жисмоний тарбия ва спортда менежмент ҳамда маркетинг предметининг мақсад ва вазифалари Жисмоний тарбия ва спорт тизимининг ўзига хос хусусиятлари. Жисмоний тарбия ва спорт тизимида спорт менежменти ва маркетинг фанининг моҳияти ва тамойиллари. Жисмоний тарбия ва спорт тизимида спорт менежменти ва маркетингининг асосий ва аниқ функтсиялари. Жисмоний тарбия ва спорт тизимида спорт менежменти ва маркетингининг функционал тармоқлари ва уларни бошқарув усуллари: ташкилий-тадбирий, маъмурий, қонун устиворлиги, ижтимоий ва иқтисодий, педагогик ва психологик усуллар. Менежерликнинг соҳа фаолияти бўйича алоҳида кўрсаткичларига мос раҳбарлик услублари. **2-мавзу. Ўзбекистонда жисмоний тарбия ва спортни бошқаришнинг замонавий тизими** Республикада жисмоний тарбия ва спортни бошқариш шакллари, умумий ва махсус ваколатли органлар, Ўзбекистон Республикаси Миллий Олимпия Қўмитаси бошқарув ташкилотлари тизимида. Ўзбекистон Республикасида спорт фаолиятини ривожлантиришнинг мақсадли комплекс дастури. Жисмоний тарбия ва спорт соҳасида меҳнат муносабатлари. Жисмоний тарбия ва спорт бўйича фаолиятнинг моддий техник таъминоти. Жисмоний тарбия ва спорт ташкилотлари ходимларини моддий ва маънавий рағбатлантириш шакллари. **3-мавзу. Бошқарув қарорларининг моҳияти ва уларга қўйиладиган талаблар** Спорт менежменти ва маркетингида бошқарув қарорлари таснифи. Спорт менежменти ва маркетингида қарор қабул қилиш технологияси. Спорт менежментида қарор қабул қилиш технологияси ва услублари. Қарорларнинг бажарилишини назорат қилиш. **4-мавзу. Спорт ташкилотлари: моҳияти, ташкилий-ҳуқуқий шакллари** Тадбиркорлик фаолиятларини юритиш технологияси. Спорт ташкилотларини ташкил этиш технологияси ва фаолиятни лицензиялаш. Спорт ташкилотининг бизнес-режаси, мақсади, структураси ва тузилиши. Спорт мусобақаларининг тури, вазифалари ва тамойиллари. Спорт мусобақаларини ўтказиш тизими ва бошқариш. Стратегик режалаштириш ва унинг босқичлари. Жисмоний тарбия ва спорт соҳасидаги мақсадли комплекс дастурлар. **5-мавзу. Жисмоний тарбия ва спорт менежменти тизимини молиялаш**тириш Спортни бошқариш тизими иқтисодиёти. Бозор иқтисодиёти шароитида спорт корхоналарида мустақил иқтисодий фаолиятини олиб бориш. Спорт корхоналарининг молиявий маблағлари ва унинг манбалари, давлат бюджети ва бюджетдан ташқари маблағлар. Бюджетдан ташқари маблағларни манбаини излаш ва жалб этиш. Спорт корхоналарининг бюджет маблағларини шаклланиши. Спорт корхоналарининг бюджет тизимининг тамойиллари ва ички молиявий тушумнинг услубий

	ягоналиги; даромад ва харажатлар ҳисоботини тўлиқлиги; ошкоралик; раҳбарлар даражаси бўйича бюджет ваколатларини тақсимлаш. **6-мавзу. Жисмоний тарбия ва спорт менежменти тизимида маркетинг** Спорт менежменти тизимида маркетинг фаолияти. Бозор иқтисодиёти шароитида спорт хизматлари маркетинги, унинг меъёрий хужжатлари. Меҳнат (кадрлар) бозоридаги иш берувчилар билан спорт муассасаси ўртасидаги мақсадли ҳамкорлик. Мутахассисларга бўлган талабни ўрганиш ва башорат қилиш. Спорт менежменти тизимида маркетинг тадқиқотларини ўтказиш мақсадлари, спорт бозори талаблари, спорт соҳасидаги хизматларни асосий йўналишлари ва уларга қўйиладиган талаблар. **7-мавзу. Жисмоний тарбия ва спортда маркетинг хизматини бошқариш** Спорт маркетингда бошқарувнинг иқтисодий конунлари. Спорт маркетингни бозорга хос бошқариш тизими. Спорт маркетингини бошқаришнинг тамойиллари, усуллари ва методикаси. Спорт маркетинги хизматини бошқаришнинг иқтисодий усуллари. **8-мавзу. Жисмоний тарбия ва спорт корхоналарида товар бозорини тадқиқ қилиш** Спорт товарлари хақида тушунча ва уларнинг таснифланиши. Спорт корхоналарида бозорнинг товар структурасини ўрганиш. Спорт маркетингда бозор конъюнктурасини ўрганиш. Спорт маркетингда товар бозори хажмини аниқлаш. Спорт маркетинги бозорида талаб ва таклифни ўрганиш. **9-мавзу. Жисмоний тарбия ва спорт маркетингида бозорни сегментлаш** Глобаллашув жараёнининг ички ва ташқи бозорга таъсири ва унинг Ўзбекистондаги кўринишлари. Спорт маркетингда бозорни сегментлашнинг омиллари ва шакллари. Спорт маркетингда бозорни сегментлашининг мезонлари. Спорт маркетингида бозорга хос сегментлаш усуллари. Бозорнинг мақсади сегменти. Спорт маркетингда товарни бозорда позитсиялаш. **10-мавзу. Жисмоний тарбия ва спорт маркетингида тақсимлаш каналлари ва товар ҳаракати** Спорт маркетинги хизматида товарларни тақсимлаш. Товар ҳаракати ва тақсимлаш каналлари. Истеъмолчигача бўлган товар ҳаракатининг техника ва технологияси. Спорт корхоналари бозорида савдони ташкил этиш ва товарларни сотишни рағбатлантириш. Спорт корхоналари бозорида товар ҳаракатида замонавий усуллардан ва коммуникатсион алоқалардан фойдаланиш. **11-мавзу. Жисмоний тарбия ва спорт маркетингда реклама воситалари ҳамда турлари** Спорт маркетингида реклама воситаларини таснифланиши. Реклама воситаларини танлаш. Матбуотдаги реклама, унинг турлари,

хусусиятлари ва унга қўйилувчи талаблар. Реклама эълонлари. Реклама каталоглари. Кўргазма ва ярмаркалар, уларнинг ташкил этиш ва ўтказиш. Халқаро ярмарка ва кўргазмалар. Доимий экспозициялар. Реклама сувенирлари, уларнинг таснифланиши ва тавсифланиши тўғридан тўғри почта орқали реклама.

12-мавзу. Жисмоний тарбия ва спорт маркетинги стратегияси

Спорт маркетингида чакана савдо. Чакана савдо истеъмолчининг ўрганишда мустаҳкамликни текширишнинг сўнги текшируви. Чакана савдода хизмат бўйича ўсиш. Ҳолат тасири. Ҳолат омиллари. Коммуникatsiя ҳолатлари. Харид ҳолатлари. Фойдаланиш ҳолатлари. Ҳолатнинг беҳосдан тасир этиши.

13-мавзу. Жисмоний тарбия ва спорт маркетинги фаолияти самарадорлигини ҳисоблаш

Халқаро глобаллашув жараёнининг спорт маркетингда жорий кузатишлардаги роли.

Спорт маркетинги фаолиятининг иқтисодий самарадорлигини ҳисоблаш методикаси. Спорт маркетинг хизмати самарадорлигига таъсир этувчи омиллар. Спорт маркетинги хизмати самарадорлигининг асосий кўрсаткичлари. Спорт маркетинги хизмати самарадорлигини ошириш йўллари. ИВ. Семинар машғулотларнинг ташкил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар

III. Амалий ва семинар машғулотларни ташкил этиш бўйича кўрсатма ҳамда тавсиялар

Амалий ва семинар машғулотлари учун қуйидаги мавзулар тавсия этилади:

1. Жисмоний тарбия ва спортда менежмент ҳамда маркетинг предметининг мақсад ва вазифалари
2. Ўзбекистонда жисмоний тарбия ва спортни бошқаришнинг замонавий тизими
3. Бошқарув қарорларининг моҳияти ва уларга қўйиладиган талаблар
4. Спорт ташкилотлари: моҳияти, ташкилий-ҳуқуқий шакллари
5. Жисмоний тарбия ва спорт менежменти тизимини молиялаштириш
6. Жисмоний тарбия ва спорт менежменти тизимида маркетинг
7. Жисмоний тарбия ва спортда маркетинг хизматини бошқариш
8. Жисмоний тарбия ва спорт корхоналарида товар бозорини тадқиқ қилиш
9. Жисмоний тарбия ва спорт маркетингида бозорни сегментлаш
10. Жисмоний тарбия ва спорт маркетингида тақсимлаш каналлари ва товар ҳаракати
11. Жисмоний тарбия ва спорт маркетингида реклама воситалари ва турлари
12. Жисмоний тарбия ва спорт маркетинги стратегияси
13. Жисмоний тарбия ва спорт маркетинги фаолияти самарадорлигини ҳисоблаш.

Амалий ва семинар машғулотлари мультимедияли қурилмалар билан

	жиҳозланган аудитория бир академик, гуруҳга бир ўқитувчи томонидан ўтказилиши лозим. Машғулотлар фаол ва интерфактив усуллар ёрдамида ўтилиши, мос равишда муносиб педагогик ва ахборот технологиялар қўлланилиши мақсадга мувофиқ. **IV. Мустақил таълим ва мустақил ишлар** Мустақил таълим учун қуйидаги мавзулар тавсия этилади: 1. Жисмоний тарбия ва спортда менежмент ҳамда маркетинг предметининг мақсад ва вазифалари 2. Ўзбекистонда жисмоний тарбия ва спортни бошқаришнинг замонавий тизими 3. Бошқарув қарорларининг моҳияти ва уларга қўйиладиган талаблар 4. Спорт ташкилотлари: моҳияти, ташкилий-ҳуқуқий шакллари 5. Жисмоний тарбия ва спорт менежменти тизимини молиялаштириш 6. Жисмоний тарбия ва спорт менежменти тизимида маркетинг 7. Жисмоний тарбия ва спортда маркетинг хизматини бошқариш 8. Жисмоний тарбия ва спорт корхоналарида товар бозорини тадқиқ қилиш 9. Жисмоний тарбия ва спорт маркетингида бозорни сегментлаш 10. Жисмоний тарбия ва спорт маркетингида тақсимлаш каналлари ва товар ҳаракати 11. Жисмоний тарбия ва спорт маркетингида реклама воситалари ва турлари 12. Жисмоний тарбия ва спорт маркетинги стратегияси 13. Жисмоний тарбия ва спорт маркетинги фаолияти самарадорлигини ҳисоблаш Мустақил таълим мавзулари талабалар томонидан мустақил равишда ўзлаштирилади. Мавзулар юзасидан талабалар мустақил иш, тақдимотлар тайёрлаши ва ҳимоя қилиши тавсия этилади.
3.	**V. Фан ўқитилишининг натижалари (шаклланадиган компетенциялар)** Фанни ўзлаштириш натижасида талаба: - талаба жисмоний тарбия ва спорт менежменти фанининг моҳияти ва аҳамияти; - жисмоний тарбия ва спорт менежменти фанининг мақсади ҳамда вазифалари; - бозор иқтисод шароитида спорт менежменти ва маркетингни роли; - спорт соҳасида менежмент ва маркетингни жорий этиш; - спорт маркетингни бошқариш ҳақида ***тасаввур ва билимга эга бўлиши;*** - Ўзбекистонда жисмоний тарбия ва спортни бошқаришнинг замонавий тизими; - спорт менежменти ва маркетингининг асосий тушунчалари; - жисмоний тарбия ва спортни молиялаштириш тушунчалари; - спортда бошқарув қарорларининг моҳияти ва уларга қўйиладиган

	талаблар; - спорт ташкилотлари: моҳияти, ташкилий-ҳуқуқий шакллари; - спорт менежменти тизимида маркетинг ҳақида ***кўникмаларга эга бўлиши;*** - бозор иқтисодиёти шароитида жисмоний тарбия ва спортда менежмент ва маркетингдан фойдаланиш; - спорт хизматини ташкил қилишда маркетинг тизимидан фойдаланиш; - спорт клубларида спорт анжомларини, хизматини ва бошқаларни тарғибот қилиш; - жисмоний тарбия ва спорт соҳасида маркетинг режаларини тузиш ва амалга ошириш ***малакаларига эга бўлиши керак.***
4.	**VI. Таълим технологиялари ва методлари** маъруза; кейс-стади; индивидуал лойиҳалар; тақдимотлар қилиш; гуруҳларда ишлаш; жамоа бўлиб ишлаш ва ҳимоя қилиш; “БББ”, “Тарози”, “SWOT-таҳлил”, “Синквейн”, “ФСМУ”.
5.	**VII. Кредитларни олиш учун талабалар:** Фанга оид назарий ва услубий тушунчаларни тўла ўзлаштириш, таҳлил натижаларини тўғри акс эттира олиш, ўрганилаётган жараёнлар ва тушунчалар ҳақида мустақил мушоҳада юритиш ва жорий, оралиқ назорат шаклларида берилган вазифа ва топшириқларни бажариш, якуний назорат бўйича ёзма ишни топшириши зарур.
6.	**VIII. Асосий адабиётлар:** 1. Йўлдашев Н.Қ, Қозоқов О.С. “Менежмент” ўқув қўлланма Т.: Фан 2004 й. 2. Золотов М.И, Кузин В.В,. Кутепов М.Е, Сейранов С.Г, Менеджмент и экономика физической культуры и спорта. уч. пособие М. центр «Академия». 2001 й. 3. Кутепов. М.Е. «Маркетинг в зарубежном спорте». Уч. Пособие Москва 1992 й. 4. Ярашев К.Д. “Жисмоний тарбия ва спортни бошқариш” дарслик Т.: Ибн Сино 2002 й. 5. Абдумаликов Р. “Жисмоний тарбия ва спортни бошқаришнинг назарий асослари” ўқув қўлланма Т.: ЎзДЖТИ 1996 й. 6. Болтабоев М.Р., Кучаров А.С., Муҳитдинова У.С., Хамдамов Ш.Х “Маркетинг” ўқув қўлланма Т.: Ўзбекистон ёзувчилар уюшмаси адабиёт жамгармаси нашриёти 2005 й. **Қўшимча адабиётлар:** 7. Ш.Мирзиёев Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. Тошкент –“Ўзбекистон” -2016.56 б. 8. Ш.Мирзиёев Буюк келажагимизни мард ва олижаноб халқимиз билан

	бирга қурамиз. Тошкент –“Ўзбекистон” -2016.488 б. 9. Ш.Мирзиёев Қонун устуворлиги ва инсон манфаатлари таъминлаш-юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови. Тошкент – “Ўзбекистон” -2016.488 б. 10. Ш.Мирзиёев Танқидий таҳлил, қатъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик - ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик қоидаси бўлиши керак. Тошкент –“Ўзбекистон” -2017.104 б. 11. 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегияси. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги ПФ-4947 сонли Фармони. 12. Юнусов Т.Т. Абдумаликов Р. “Ўзбекистонда жисмоний тарбия ва спортни бошқаришни ташкил этиш йўллари” ўқув қўлланма Т.: ЎзДЖТИ 1992 й. 13. Ярашев К.Д. “Оммавий соғломлаштирувчи жисмоний тарбия ва халқ миллий ўйинлари бўйича мутахассисларни тайёрлаш масалалари” Монография Т.: ЎзДЖТИ 1997 й **Ахборот манбалари:** 14. www.ziyonet.uz 15. www.google.co.uz 16. www.google.ru 17. www.biotexnolog.ru
7.	Фан дастури Олий ва ўрта махсус, касб-ҳунар таълими йўналишлари бўйича Ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи Кенгашнинг 2020 йил “14” 08 даги 3 -сонли баённомаси билан маъқулланган. Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2020 йил “14” 08 даги 418 - сонли буйруғи билан маъқулланган фан дастурларини таянч олий таълим муассасаси томонидан тасдиқлашга розилик берилган.
8.	**Фан/модул учун маъсуллар:** Раджапов У.Р.-ТДПУ “Жисмоний маданият” кафедраси мудири, доцент Мирахмедов Ф.Т.-ТДПУ “Жисмоний тарбия ва спорт” кафедраси мудири. Ш.С.Хожиев - Навоий давлат педагогика институти “Жисмоний маданият” кафедраси мудири
9.	**Тақризчилар:** Т.С.Ачилов – Тошкент вилояти Чирчиқ давлат педагогика институти “Спорт ва чақириққача ҳарбий таълим” факультети декани, доцент М.Ж.Абдуллаев – Бухоро давлат университети “Факультетлараро жисмоний маданият ва спорт” кафедраси доценти., п.ф.ф.д. (PhD).

У.Р.Раджапов